

Előfizetési díj.

Videkre postán vagy helyben házhoz hordva

Egész évre	15 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy hóra helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:

Főtér 4-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czímzendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazdasági napilap

1875. második félévére

A „Kelet” előfizetési ára:

Félévre	8 frt
Negyedévre	4 „
Egy hóra	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legcélszerűbben postai utalvánnyal alólírt könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tsraletpéldánnyal szolgálunk.

Stein János
„Kelet” kiadója.

Kolozsvár, 1875. jul. 22.

(B—n.) Igen nagy hibát követne el nem csak a minisiterium, hanem maga a szabadelvű párt is, ha a lefolyt képviselő választások fényes eredménye következtében, örömittason elbizakodottá és tevékellenné válva, figyelemre se méltatná azon mozzanatoakat, melyek az ellentáborokban történnek, mert ez esetben könnyen megtörténhetnék nem ugyan az, hogy akár a jobb, akár a bal szélsőségek tulsulyra vergődjenek, de igen az, hogy a szélsőségek akaratlanul is egy közre dolgozza igen könnyen megnehezíthetnék a szabadelvűpártnak a megkezdett uton való haladását.

Azért szükség evidentiában tartani, hogy a különböző párt-árrnyalatok táborai-ban micsoda terveket fonnalnak és mily nemű fegyvereket készítenek ellenünk.

A közjogi ellenzék különböző árnyalatai tevékenységére ezuttal nem terjeszkedünk ki, mert azoknak régi taktikájok elége- gősmertes mindnyájunk előtt, újat pedig nem tudnak felmutatni épen semmit.

A 48-as független és nemzetiségi pár-

tok vezérférfiáról el lehet mondani, a mit Bem tábornok 1848-ban az osztrák sereg vezéréről mondott, hogy t. i. kár volna bántani, mert ezen esetben könnyen képe- sebb kezekbe kerülhetne az ellentábor vezetése.

Nem így vagyunk a szélső jobb el- lenzékkel, mert ezen ellenpártot egy szak- avatott férfi vezeti, ki hadi terveit nem szokta idő nap előtt dobra ütni.

Azonban annyit lehet látni, hogy e párt vezére nem hagyott fel azon remény- nyel, hogy pártját az országgyűlés idejéig és az alatt sikerülni fog tekintélyes szá- ra emelni s azért csekély számú katonáival egész elszántsággal oltalmazza az alkot- mányos szabadság ágyui által meglyugga- tott ózsi várának falait.

A mennyiben a párt organumaiból ki lehet venni, legfőbb reményüket abba helyezik, hogy majd a reform-kérdések al- kalmával sikerülni fog a szabadelvű párt sorait megtízedealni, mert tudják, hogy a legűdvösebb reformoknak is akadnak ellen- ségei, annál inkább az olyanoknak, a me- lyek anyagi áldozatot követelnek.

Nem képesek ugyan a szélső jobb el- lenzék vezérférfiai sem azt bebizonyítani, hogy a szabadelvű párt nem sokat törődik a hozandó anyagi áldozatok nagyságával, sem azt, hogy mennyivel kevesebb áldozat- tal gondolnak ők államháztartásunk ren- dezését keresztül vihetőnek, de azért még is izgatnak a kormány és szabadelvű párt ellen, mert tudják, hogy ha sikerül a dol- gok jelenlegi folyama ellen bekétlenkedők s reményt veszettek számát szaporítani, lesz honnan kiegészíteni a választások al- kalmával leapasztott sergőket.

Tudva azt, miszerint ha egy pártot meg akarunk dönteni legelső az, hogy an- nak fennmaradhatása iránt támaszunk men- nél nagyobb kételeyeket, tele vannak az el- lenzék lapjai oly nemű cikkekkkel, melyek azt igyekeznek bebizonyítani, mintha a szabadelvű párt oly heterogén elemekből lenne őszvealkotva, melyek miatt rövid idő alatt szét kell annak bomolni.

Kétséget nem szenved, hogy az 1872 —5-iki országgyűlésen a sok minisiteri és pártválságokat a pártok természetellenes alakulása idézte elő, de arról meg vagyunk győződve, hogy a jelenlegi többség sokkal heterogénebb elemekből van őszvealkotva,

badságában áll távozni — viszonzá hetykén a nagyobbik az ifju urak közül, ki most volt kamaz évei javában.

— Ejnye mily udvarias egy fieszkó vagy, — szolt a kapitány — kedvem volna részemről is naponta pár tanórát adni neked, melynél azonban a nyirettű helyett e hangszert inn itt venném használatba.

E szavaknál Ferdinánd ügyes mozdulat- tal feldobta a levegőbe sétatöbjtát s ismét ki- fogta azt. A flu erősen elpirult s készült nem kevésbé őszinte módon visszafelelni, mint első alkalommal, de egy komoly szigoru pillantás Rózáól, kit a kisebbek még jobban szerettek a mamánál is, megzabolázta nyelvét. Némán rendezte el hangjegyeit, miközben Ferdinánd kapitány Róza felé fordulva így folytató:

— Ha te kedvesem, képes vagy kiállani hangversenyűket, ugy majd csak magam is ki kell, hogy álljam azt.

— Mi engem illet — viszonzá Róza mo- solyogva — én egész gyönyörűséggel ki birom azt állani.

Eleitől fogva érdekel kísértém a fiuk haladását a zenében; s miután mindkettő haj- lammal bir a zenére, jó hallásuk s ügyes ta- nitójuk van, tulajdonképen rég tul vannak már azon időponon, hogy a finomabb hallérzékét is kinozni tudják.

Róza egészen elfogulatlanul szolt. Annyit igaz, hogy őhajította volna s még pedig na- gyon őhajította volna, hogy a kapitány Mannerstedt megérkezése előtt távozzék; többféle indokok egyesültek erre s tettek természetessé ez őhaj- tást; de miután észrevelte, hogy Ling kapi- tány teljességgel nem látszik hajlandónak tel- jesíteni e vágyat, sőt ellenkezőleg, arra hatá- rozta el magát, hogy a szokott időn jóval tul maradjon, sikerült neki, e kis kedvetlenségnek árnyát sem mutatni, midőn látta, mint szen- ved hajótörést e reménye is.

AZ ÉRTÉKESBB CZIKKEK DIAZTATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

mint volt a Dékpárt akkor, a mikor oda vonták magokat a jelenlegi szélső jobb el- lenzék tagjai is.

Nekünk ugy tetszik, mintha a szélső jobb ellenzéknek az volna meggyőződése, hogy a czél szentesíti az eszközöket. Azon- ban jó lenne az illetőknek talán magokra vigyázni, mert a kétes eszközök haszná- lata igen gyakran tönkre tett nemcsak pár- tokat, hanem egész nemzeteket is.

Nem folytatjuk tovább ezuttal az el- lentábor működésének ecsetelését, mert hi- szen napról napra, sőt óráról órára vilá- gosabb lesz, hogy a szabadelvű párt-pro- gramm mellett megválsztott képviselő urak- nak éber figyelemmel kell kísérni az el- lenzék különböző árnyalatainak minden mozzanatát s egyesített erővel kell halad- niok a józan reformok utján. A válsztók nagy többsége ezen irányban nyilatkozott s most a képviselők feladata a nemzet akaratát érvényre juttatni.

A román ellenzéki sajtó agitatioja

a kereskedelmi egyesemény ellen.

A román ellenzéki lapok komikus tulzás- sal jajveszkelnek a kereskedelmi szerződés el- fogadásá miatt a román kamrák által.

A „Romanul” fekete szegélyezéssel jelent meg julius 1-jén, s következő szép czikkkel gyö- nyörködette olvasóit:

„Tegnap (jun. 29-én) egész markolatig be- dőfték a tört Románia testébe, mely remegve hult le Andrássy gróf lábaihoz.

1866. évi jun. 29-én a kamra egy neve- zetes önkormányzati törvényt alkotott: alkot- mányt adott az országnak.

1875. évi jun. 29-én a kamra megsza- vatta azt a szerződést, mely hazánk kereske- delmét, iparát, a Dunát s kikötőinket, váro- sainkat és falvainkat, a vámkot, sőt még az ország törvényhozási jogát is Andrássy grófnak áldozta oda.

1866. évi jun. 29-én és 30-án az egész nemzet ünnepi mezt öltött magára és szíve mé- lyéből kiáltá:

Éljen I. Károly, Románia alkotmányos, szabad és független fejedelme!

1875. évi jun. 29-én és 30-án valameny- nyi keresztényvallású román, sőt még a jó ér- zelmű benszülött zsidók is gyászba öltöztek és sohajtva mondták:

— Nemde ama fiatal tudós, ki eljegyző- seink ünnepélyén tánczolt veled egy keringőt, Apollója a fiuknak? Kérdő Ferdinánd kapitány.

— Ugy van, Mannerstedt nevű papjelölt, —felelte Róza a lehető legeggykedűbb arczczal.

— Nagyon csinos fiatal ember, — jegyzé meg Ling, — ajánló külsője, s oly növése és tar- tása, mely becsületet re válna Mars bár melyik fiának is: szóval egy valódi Adonisz.

Azonban alkalmasint szegény ördög lehet, túlszerény öltözkéskől itélve. Valóban sajnáltam a szegény fiut. Nagy kár volt szép alkataért, hogy nem volt jobb . . .

— Halgas Ferdinánd, halgass az isten- ért, szakítá félbe a kapitány szavait Róza, mi- közben zsebkendőjét lángoló arczához emelé. A szoba tulsó felében megnyílt az ajtó s mély meghajlás közben belépett rajta Mannerstedt, szép divatos felső kabátjában, s kezében új fő- vege. Róza felállt s udvariasan meghajtá ma- gát; a kapitány félig fekvő helyzetében hanyag- ul, ámbár nyájas főhajítással köszönté őt, Man- nerstedt, miután letette fővegét, s a kapitány üdvözlését őszszevont szemöldökkel viszonozta, egyet fordított az állványon, ugy, hogy a mint a fiukkal szemben állt, a kapitány felé háttal volt fordulva. E helyzet azonban nem akadályo- zá Rózá, hogy észre ne vegye a komor kifeje- zést szép férfinas arczában és egyszersmint a szo- kottnál még halványabb arczszínrét, mert miután a harag, vagy más érzelme okozta bíbor-fény eltűnt Ferencz arczáról, most még sáppadtabb- nak tetszék előtte.

A tanóra kezdetét vette. A kapitány, ki hozzá volt szokva, hogy csak kivételes esetek- ben változtasson szokásain s erőltesse meg ma- gát kedvteléseiben, folytatta jegyesével, közöm- bös tárgyakról kezdett csevegését. De Róza oly rövid feleleteket adott s figyelmét annyira igénybe vette a fiuk által játszott egyszerűda- rab, hogy Ferdinand csakhamar megunt a

Andrássy gróf fejedelem és feltétlen ura a rabszolgává lett Romániának!

A bukaresti „Europe Orientale,” mely franciaia nyelven jelenik meg, hasonló kifaka- dásokban tör ki a éomán kormány ellen és az osztrák-magyar kormány czélzatait egy hosszu czikkben gyanusítja, melyből mutatványképen a következő passust kiemeljük:

„Ausztia egy kikötőt biztosított magának a fekete tengernél s ezzel közvetlen összeköté- tésbe hozta Bécs városát Orsovával, Brassó és Ojjozzal, e kikötő — Galacz.

Ausztia összeköté két fővárosát Pestet és Bécsét Várnával egy vasuti vonal segélyé- vel, mely Brassón keresztül Bukarestig és Gyurgyeovoig terjed. — Csak át kell hidalnia a Dunát és minden lesz szomszédunknak.

Az a férfi, ki mindezt keresztűlvitte valóban nagy államférfiu és ezzel annyi érde- met vivott ki hazája körül, mint Bismarck Németország egyesítésével.

Románia meghódítása két nehézséggel járt volna. Először is Európa nem engedte volna meg, másodsor Ausztia-Mngyarezszág ezzel csak szaporította volna anélkül is bonyolodott belügyeit.

„Van elég románunk” mondá nem rég ezelőtt Andrássy grófnak organuma a „Corres- pondence Hongroise”.

De nemzetgazdászati uton meghódítani Romániát, nagyszerű gondolat és nagy minisz- ternek nevezheti magát az a férfi, ki e gon- dolatra jött és sikeresen keresztül is vitte, mi- után Ausztia-Magyarország neki fogja kö- szönhetni ezentuli vagyonosodását és hatalma növelését.”

Ezen heves megtámadással szemben a kormánylapok igen mérsékelt hangon védelme- zik a román kormány magatartását, s főként azzal akarnak a közvéleményre hatni, hogy a román zsidók kivételes helyzete ezentul is fen- tartatik. A felhívatolos „Journal des Bukarest” erre nézve ezt írja:

„A mai napon megszavazott kereskedel- mi szerződés a jövőre nézve biztosít minket az iránt, hogy egy európai hatalom sem fogja megtámadni az osztrák-magyar nagyhatalom által elismert rendkívüli rendszabályokat, me- lyeket a szükség parancsának hódolva, a zsi- dók tulpapasai ellenében hoztunk. E rendszá- bályok, mint tudnivaló, megtűltik a zsidók- nak föld és házszerzést és raktárak tartását a vidéki községekben. Ki fog minket ezentul bar- barsággal és üldözéssel vádolhatni, midőn ma-

multságot s meg nem tudta fogni, hogy Ró- za, kinek zeneképessége és izlése annyira ki van mivelve, hogyan találhatja mulatságot il y unalmas valamiben. Hanem látva, hogy ez egy- szer már így van, a kapitány ugy vélte, jobb engedni őt, hogy zavartalanul élvezze a fiuk andalító zenéjének szépségeit.]

Ferdinand felállt s kalapja után nyulva suttogá Rózának:

— Isten veled angyalom, én tovább nem állom ki, hanem este ismét eljövök. E szavak után csendesen távozott, gondolta magában, hogy Róza megfoghatatlan elnézéssel van e helytelen fiuk irántában.

A mint a kapitány halkan behúzta ma- ga után az ajtó, ugy érezte Róza, mintha kő esett volna le szívéből. Könnyekben, szabadab- ban lélekzett; mert érezte s kénytelen volt magának bevallani, hogy semmi nem lehetett volna reá kellemetlenebb, mint hogy e percek alatt is, az egyedüli boldogon átélt percek alatt is, a kapitány végig ott legyen ötödik személynek. Róza mélyen érzi, hogy Ferdin’and itt nem csak felesleges, hanem zavarálag is hat mindnyájukra, mert hanyag, fesztelen mo- dora, néha oly színezetet öltött, mely Manner- stedt finom érzetét több oldalról sérthette. Hős- nök ugyan is teljességgel nem volt bohó áb- rándozó, hanem egy nagyon jószívű, minden ízében esélyes, okos leányka.

Minden zuglódás nélkül belenyugodott a kényyszerűségbe s hagyta a dolgokat magok utján folyni és soha sem álmodott is valamely kis vigjáték, vagy dráma eljátszásának még csak lehetőségéről is a fiatal zenetanítóval szemben. De azért nem alkotott magának sem- mi tulzsigoru köteleességérzetet, önvád alakjában mely elrabolja tőle tiszta ártatlan élvezetét e szűken osztott derült óráknak s érezte, hogy azon még oly rövid idő alatt még szabad lesz minden pirulás nélkül elfogadnia azoknak örömét.

Hirdetési díjak:

Hatszaz hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bályedij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknl külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket felvesznek:

Bécsben : Oppeli Alajos (Wollzeile 22.) Haasenstein et Vo- gler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau. Budapestben : Haasenstein és Vogler hirdetés kövz. irodája.

Nyiltérli czikkok

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

BELFÖLD.

Magyar-Igen, 1875. július 20-ikán.

(Jótekonyság.)

Folyó hó 18-án Magyar-Igen mező vá- ros egy közszereletben álló halottját, Török Jó- zsef ref. rectort, ki a 48-iki szabadságharcz- ban a haza egyik hős bajnokaként küzdött s a szászsebesi csatában kapott 13 seb követke- ztében egész koporsójáig sinlódott, kísérté az örök béke és nyugalom helyére.

Kétszáz forint évi fizetés és 5 gyermek- kel mily családi bajok lephettek el e küzdelem- teljes pálya bajnokát, gyöngö tollám kifejezni képtelen. S az özvegysegre jutott jó anya egy- szerre támasz nélkül 5 árrával hátra marad- ván, a háznál egy fillér nélkül — a tisztelt olvasó közönység ítéletére bizzuk ezen álla- pot sivár kietlenségét.

De midőn a végszerencsétlenség legóriá- sibb teherrel nyom, akkor küld isten egy pa- rányit vigasztalást.

Mert éppen a temetés napja reggelén a nagy-enyedi zenekedvelő tanodai ifjuság 5 egyén budai vizkárosultak javára zeneestélyt rendezendő M.-Igenbe érkezett s megtudván a halott családja szomorú állapotát, a budai vizká- rosultak helyet a halott árviá javára változtató a zeneestély jövedelmét.

Leszámitva egy bizonyos egyén azon nyil- latkozatót, hogy komédiába nem megy: nagy lelkesűtség nyilatkozott a nemesebb érzelme- ek keblében.

Különösen kitűnt Albert Elek ur cze- nai lakos; egy derék hazafi, ki a szegé- nyebb polgárokat saját zsebére az utcáról fog- ta el s vitte az estélyre, azon kívül még 6 frt felülfizetést is ajándékozott, oly ember szóval még több nemes tette által azok közé tartozik, kiket a hon gyémánt fiainak nevezhet.

Továbbá kitűnt Elekes György ur helyi esperes, ki rectora vesztéséért, mivel 21 éven keresztül együtt működött, mélyen érzi s a ze- neestélyen családjával megjelenvén, ő is felül- fizetett.

A tanóra bevégyződött és Mannerstedt ké- zhez is vette fővegét a közeli asztalról, mielőtt megfordult volna. Azt hitte, Ling kapitány még mindig ott ül Róza mellett s azért elbá- mulva állt meg fesszes meghajlása közben, a mint véletlenül fellépilantva a kapitány helyét üresnek találta.

Egy maga körül vetett futólagos pillan- tás meggyőzte őt arról, hogy vetélytársa, kit legalább ő nem szeretett, eltávozott.

De gyorsan sütt le szemét az ifju s za- vartalan állott ott, míg a fiuk kivitték a hang- jegy állványt s más a zenéhez tartozó tárgya- kat. Mannerstedt még aztán is, hogy az ajtó bezárult a fiuk után, határozatlanul állt a szo- ba közepén, ugyanazon helyzetben, nem tudva, ha eltávozzék-e azonnal, vagy mint máskor is tett, maradjon néhány perczet az órá végeztével.

Róza is érezte, hogy Mannerstedt társa- ságában még soba sem volt illékvessé elfo- gulatlan, mint most. Azért kissé erőltetett hangon kérde:

— Oly igen sürgős dolga van Man- nerstedt urnak ma, hogy ugy sütt távoznai?

— Nem sietek jobban mint máskor — viszonzá az ifju s közelebb lépett Rózához — csak féltém, hogy alkalmatlan leszek.

Teljességgel nem — szolt a leányka mosolyogva, ki ismét visszanyerte higgadságát. Mannerstedt ur mindig szívesen látott vendég bármelyikünknl is.

A fiatal papjelölt szótlan tette le fővegét, s a ház ifju urújától néhány lépésnyire helyet foglalt. Most szűnet állt be a társalgásban, mely alatt egyiköknek sem voltak valami kel- lemes érzelmeik s Róza meggyőződött a felől, hogy ezuttani viszonyuk nem lesz, és nem lehet olyan, mint minő eddig volt. De azt is érezte, hogy ezt legkevésbé sem szabad neki észre- vétetni s így kezezt, egysenlyba hozni a tár- salgás méreget. Ez sikerült is neki.

(Folyt. köv.)

És végül Szgyártó József ur, ki szobáját a butorzatát ingyen felajánl sőt ő maga is mint kitűnő énekes, egy dallal kedveskedett a közönségnek.

A jövedelem 33 frt 70 kr. volt s leszámítva az uti költségeket, 20 frt. 40 kr. adótt át az árváknak.

Papp János
adótiszt.

Erdélyi Echo.

XII.

A magánnevekről

a „Kelet“, az összes magyar sajtó és a m. tud. társasággal szemben.

Sokáig bámultam én azon, hogy midőn Nagy Ignác a torzsképet írta, annyi minden féle prücsök, bogarak s denevérek repkedtek orra előtt s ő mégis békétürellem folytonosan tudott írni. Ugy látszik ilyen ember az öreg Toldy Ferencz is. Az öreg urnak is neki repült, hogy megcsipje az orrát, a „Nyelvőr“ idei 251-ik lapján egy szarvas bogár, akarám mondani Szarvas Gábor; aztán Két éves törrel roband neki a 260-ik lapon egy csinos, igazán szép magyar nyelvű, de német nevezett vén farkas; vén kell, hogy legyen, mert Volf Györgynek írja magát, ha fiók farkas volna, akkor Volf Gyuricának írná: és az öreg ur mégis egész békétürellemmel ír.

Jól is teszi, ne hallgasson rájuk, mert éppen úgy járna velük, mint azon öreg ember, ki elment a mezőre unokájával s ott meglátván a gyermek egy őzöt, így szólott: „Nagy apó! ni milyen nagy nyul menyen ott. Nem nyul az fiam, mond az öreg, hanem őz. Ezt a gyermeket nem értette meg s ismét felszólalt: Ejnye be nagy nyul menyen ott. Mondom fiam, hogy nem nyul, hanem őz. Na az igazán nagy nyul, mond ismét a gyermek, sőt midőn haza érkeztek otthon is felhozta: Ugy-e nagy apó, milyen nagy nyulat láttunk.

Épen így vagyunk a „Nyelvőr“ orthologusaival is; mondhatják nekik Toldi Ferenczcel együtt az egész világ, hogy nem nyul, azért mégis csak nyul lesz előtűk mindig, a mit ők látnak.

Épen most is Volf György nem restelli bizonyítani, hogy ők nem ősidik, mert a helyesen készült új szokat pártolják pld. a mint készült régén a művel-művet szó gyökéből a műhely, ennek hasonlatára nem tartják ugyan helyesnek, a midőn az újabb kor a menet-menetek gyökével készítette ezt: menhely, de e helyett a menedék-hely — ezt jónak tartják. Így az egyet szót roszalják, de az egyesület szót helyeslik. Sőt egészen új szokat is tudnak csinálni pl. felhozta, hogy ők csinálták az ivadót. Erre is elmondhatja aztán a magyar ember, mint most a budapestiek: „Adtál uram esőt, — de nincs köszönet benne.“

Igy állunk jelenleg a m. tud. akadémia aegise alatt vagy felett vagy mellett vagy tudom is én hol megjelenő „Nyelvőr“-rel és szójavító tanácsossal. Bizony pedig a mit ők látnak, a világért sem nyul, hanem olyan őz for-

A gyula-fehérvári meteorologiai állomás észleleteinek áttekintése.

1843. 44., 45. és 1861-ik évekről.*)

A meteorologiai észleletek vezetésének czélja és szükségessége szakértők előtt nem ismeretlen s azért a közölt adatokat megelőző soraim teljesen fölöslegesek volnának, ha tekintetbe nem vennék, hogy nemcsak most, de jövőben is iskolai értesítünk hasábjain kívánom észleldéink adatait a nagyközönség tudomására hozni, melyek a tanuló ifjúság kezébe kerülnek, kiknek nagyrésze előtt a dolog lényegében még ismeretlen. Ne róvassák fel tehát a következő sorok beiktatása rám nézve hátrányul.

A természet összes tümenényei között

alig van az emberiségre nézve nevezetesebb azoknál, melyek a légkörben mennek véghez s melyeket légköri tümenények nevezete alatt ismerünk.

Már maga a lég és víz, mint a melyeken a légköri tümenények mutatkoznak, az összes szerves tenyészet létfelvételének egyikét képezik, mert hiszen a mennyire bizonyos, hogy levegő nélkül sem állati, sem növényi élet nem létezhet: arany kalászszaal ékes mezeink, vadakban bővelkedő erdőink és az ember ész képzőld tehetőségének befolyása a latt ezer féleképen idomított, a legélénkebb színezetű virágoknak és a legizletesebb gyümölcsöket termő fáknak száz és száz nemelők kecsesgető kertjeink és ezekkel együtt az összes létező szerves élet néhány teljesen esőtlen év lefolyása alatt ép oly bizonyosan tönkre menne.

De az emberiség jelen állapotára nézve fontosságban ezeket is felülmúlja a melegség, a hő, mint oly erő, mely ama két anyag mindazon változásokat előidézi, mely változások alapján a levegő és víz az állati és növényi életre nézve nemcsak alkalmatlanságokká lesz-

*) A gyula-fehérvári rom. kath. főtanoda értesítőjéből.

ma valami, azaz valóságos kecskebak s a mint látom ők mind arra czélzogatnak s azokra lövöldöznek s el is löttek már belőleek egy néhány bakkot. Hadd löjék ha kedvök tartja, én elmondtam már régen nézeteimet, ők lássák, hogy mit cselekesznek, én mosom kezeimet.

Hanem azt mégis szeretem, hogy a „Nyelvőr“-idei 77-ik lapján valami Soproni vidéki nyelvész megigazította a Gyuk szelet, mert mint mondja, nálok a tavaszi meleg szelét, mely a havat megposhasztja, meglágyítja, nem gyuk s őlének, hanem kúks őlének nevezik s így neveztek a főzött sőt is kúks ő, mely hasonlóan légnyabb a kősnál. Már most csak az van hátra, hogy ebből a tiszta magyar tájszóból is csináljanak egy új szót az ivad mellé: ekkor aztán bizonyosak lehetnek, hogy meg fogják nyerni a soproni diszpolgári címet, mert hiszen Kochsalz főtt s s innen Koch s ő s ez uton koch vagy kúks bizonyosan magyar eredetű tájszó német bugyogóban. Oh Nyelvőr! Nyelvőr! Ilyen örök vannak nálunk is a szőlők körül; nem szabad ott senkinek tarisnyálni csupán nekik.

Ezért én is ezuttal velők többet nem bajlódok, hanem igazítom az én dolgomat.

Azt már megmondtam közelebből, hogy az állitmányzó s főleg az igék képezik az alapját minden szónak s azok között a tárgyszóknak is. Ezért ha nem tudjuk is a tárgyat megnevezni, mégis beszélünk róluk csupa állitmányzókkal, például így szólunk: Oh mily szép, oh mily borzasztó, minő rettenetes stb.

Azt is érintettem már egyszer, hogy tulajdonképen a mi érzelmeinket a tárgyak az ők szívők, izők, hangjuk, keménységük, nehézségük s több ily sajátágaikkal költik fel s ezek általingerelnek minket szóllásra s nekünk egész tárgy ismeretünk nem áll egyébből, mint azok több kevesebb sajátágainak ismeretéből; és pedig elég szer alig egy pár sajátág képezi egész tárgy ismeretünk pl. elegend ismerjük a fülemilét csak énekeiről, az ezüstet fehér fényéről s az aranyat sárga színe és nehézségéről a nélkül, hogy több sajátágairól képzetünk volna. Innen igen természetes, hogy ha pl. én egy tárgynak csak egyetlen egy sajátágát ismerem, ezáltal ki van merítve róla mindentudományom és így ezen egy sajátági nevet elfogadhatom magának a tárgynak nevéül is. Pl. a miről csak annyit tudok, hogy foly, azt méltán nevezem folyónak, a mi dobban, azt dobnak, a mi zörög, azt zörgőnek, a mi nő, azt nővénynek s a mi zeng, azt zenének. Így nevezi a gyermek is a hagedűt cinczozó hangjáért cizinnek.

A tárgyak megnevezése tehát a legegyszerűbben történt t. i. róluk elmondható ige és milységzókat felhasználták számukra tárgynevekkül is. Épen így eredtek a család nevek is pl. Fehér, Barna, Fekete, Erős, Csorba, Sánta, Nagy, Mezei.

Mai időben már a tárgyneveket megszoktuk egy kis képzővel toldani, mely annak tárgyszói alakot ad pl. men-és, fut-ás, nagy-ság, de a régi időben eredeti alakjában is használták az igéket és milységzókat tárgynevekkül pl.

nek, de egyúttal azoknak oly, számtalan alakját idézték elő.

Ilyen változások, az az tümenények: a légkörnek, a földnek és vizeknek hőmérséklete s ennek különböző időkhöz észlelt változásai, s felhőzet sok alakja a szeleknek iránya és nagysága, joban mondva — erőssége, az egyszóval csapodéknak nevezett eső, hó, jégese, harmat és dér keletkezése, a légnyomásnak ugyanazon helyen mutatkozó változásai stb. stb.

Azon változások az az tümenények összessége, melyek a hő befolyása következtében a légkörben keletkeznek, ide számítván azokat is, melyek ezen tümenényekkel kapcsolatosak, képezik az időjárást. És valamely hely időjárási viszonyainak összege adja annak éghajlatát.

A természettudomány azon ágát, mely az időjárási tümenények törvényeinek kiderítésével foglalkozik. Meteorológiának nevezzük.

Ha földünk felülete teljesen és mindenütt ugyanazon alakulási viszonyokat mutatná; ha mindenütt a víz kirekesztésével ugyanazon földemékből állana; ha nem volnának hegyei és légkör nélkül volna: akkor a hőtümenények kétségkívül mindenütt ugyanazon szabályt követnének, — ám de földünk felülete különböző anyagokból és egyenlőtlenül alakulván, ezzel az időjárás is oly titokszerűleg összetett törvényeket követ, melyeknek felderíthetése még nem sok idő előtt is a legtudományosabb emberek kételyeit vonta magára.

Ámde az emberiség tudványát nem csökkent meg semmiben az akadályok s annál kevésbbé itt, minthogy az időjárás azon kiengethetetlen hatalmasság, mely saját útjait követve hol karunkra hol üdvünkre, föltartóztatatlannul működik melynek hatása alól sem magán, sem társadalmi ügyeinket ki nem szabadíthatjuk, legfőbb korlátozhatjuk, hatását, ha sikerült azon törvények birtokába jutnunk, melyeket az időjárás követ. Oly tényezője az időjárás életünknek, melynek uralma nemcsak a tenyészetre terjed ki, hanem módosítólag nyul közéletünk folyá-

zár, zavar, lea, fűz, tár, fogy, vadász, madarász egyenlően igék és tárgyszók. Hasonlóan szép, igaz, felségs, vad, egyenlően használható tárgynevül is pl. Ez szép, a szép gyönyörködtet; Ez az ember gazdag; a gazdagok nehezen mennek mennyországba.

Ezek szerint a tárgynevek nem lévén egyebek mint tárgyszói alakra öltöztetett ige és milységzó, igen természetesen a tárgyszókat állitmányképen is használhatjuk, mintán azok is csak bizonyos sajátágokat jeleznek, pl. Vigyázz, légy ember, azaz: ügyes; ő viz ember, azaz halandó és gyarló; minden ember legyen ember és magyar, az az: legyen erényes és honát szerető. S hogy a tárgynév nem annyira magát a tárgyat nevezi meg, hanem csak bizonyos sajátágáért illik rá, tiszta bizonyos onnan, hogy mihelyt egy tárgy valamely tulajdonát elveszti, azonnal az azért réá ruházott tárgyneve is elvesz. Pl. Ha a víz elveszti folyósságát s megfagy, ez által viz nevé is veszt s kap ujon nyert szilárd tulajdonnáért, jég, hó vagy dara nevet; ha pedig lég alakba megy által, nyer ezen új tulajdonáért köd, felhő, pára s gőz neveket. S ezt még a kis gyermekek is természeti ösztön szerűleg tudják, pl. ha egy folyót előtte Szamosnak nevezek, ő az alatt annak folyó tulajdonát foglalja be s ha az után a Dunát meglátja, ott is így kiált fel: Jaj itt milyen nagy Szamos van!

Miután, már a mondottak szerint a tárgynevek csak is bizonyos sajátágok bírásaért illetik a tárgyakat, önként következik, hogy

1-ör. Ha egy sajátág több külön tárgyban is meg van, ugy az után illő tárgynevet is közösen bírják. pl. mindennek a mi létező, gondolható vagy akár gondolhatatlan is, ha megadjuk mi neki azon tulajdönt vagy inkább tulajdonítást, hogy róla valamit, ha bár tökéletes sületlenséget is beszélünk, azaz: beszédünk tárgyává tesszük, ezen ráruházott tulajdonnéve: tárgy. Tehát, ember, gyermek, posztem, lélek, gondolat, képlet, egy kis vonás, ördög, kísértet, favaskarika lehet pofoncsapás is mind tárgy, mert mindenik lehet beszédünk tárgya, csakhogy ezek közül némelyik valóságos tárgy, némelyik képzeti vagy elvont tárgy, némelyik pedig csak beszéd tárgy, de pl. egy pofoncsapás sokszor nem csak beszéd, hanem pertárgyat is képezhet. Továbbá mindennek a mi létezik ezen sajátágaért neve: lény; a mi tért foglal el neve: test; a mi él és mozoghat, az: állat; a mi csak tenyészik vagy nő, az: növény.

2-ör. Ha valamely tárgynak két, három s több sajátága is van, mindazok után magannyi tárgynevei lehetnek, pl. mivel rólunk beszélni lehet s ezen kívül létezőnk, tért foglalunk, élünk és mozgunk s okossággal is bírnunk, tehát minket tárgynak, lénynek, testnek, állatnak és embernek is lehet nevezni, sőt más sajátágainkért polgár, férfi, katona, biró, pap, orvos, művész s csizmadia nevünk is lehet. —

A tárgyaknak ily több rendbeli neve közül természetesen azt legegyszerűbben használunk, mely épen azon sajátágaért van adva,

sába, magán életünk legaprólékosabb viszonyaiba.

Ennyire érdekelve lévén az emberiség az időjárás által, nem csoda, ha daczára ama gunyos ostromnak, melylyel a meteorologia oly hosszú időn át volt megtámadva, e tudományokat újra és hatalmasabban, mint valaha, mivelés alá fogta, kettős feladatot tűzván ki számára: tudományosat, midőn azon törvényeket törekszik kideríteni, melyeket az időjárást alkotó tümenények követnek, — és gyakorlatit, midőn meghatározza az egyes helyek éghajlatát és vizsgálódásainak eredményeit a gyakorlati élet körébe vonván, az emberiség javára hasznosítja.

Igaz ugyan, ha a meteorologi működésének eredményét a csillagászatával összevetjük, nem fogjuk azon csattanos eredményeket találni, melyekkel a csillagászat dicsekedik, midőn évszázadokkal és ezredekkel előre megjósolja a napfogyatkozásokat, az üstökösök megjelenését stb. stb. És ez volt oka tulajdonképen eddig is elhanyagoltatásának, mert hiszen nem tudott megfelelni a mindeben csak hasznosságot keresők ama követelésének, hogy hát jövedőlj meg az időjárást! Ámde ezzel még nincs minden érdeme lerántva, oly felfedezéseket tevén a tudományok különféle ágai számára, melyeknek megfajtása más uton lehetetlennek látszott. E tudományzak az, mely a klimatikus (éghajlati) viszonyokat meghatározóval felvilágosított arra nézve, hogy az éghajlat változásai a jólét forrásai, a növényi és állati élet is változásnak van alávetve és ennek folytán a különféle szabású éghajlatok alatt más és másként csoportosultak az emberek, más és másként fejlődtek testileg és szellemileg. Ime mig ezzel egy alapköve a művelődés és polgárosodás történetének a multban, egy alapszabálya van adva a szerves testek fejlődésének is nemcsak, de a jelenre nézve egy nevezetes nemzetgazdasági alapelv van egyszersmind ebben kimondva.

melylyel engem szóllásra ingerel. pl. ha orvosra van szükségem, nem azt mondom, menjenek az ember vagy polgár után, hanem azt, hogy menjenek az orvos után.

És így a mint valamely tárgy más meg más sajátágával ingerel szóllásra, a szerint mind más meg más tárgynevet kell irányában használnom.

Pl. éjjel kimenvén kertembe, látok valami homályost s ezen egyszerű észrevételem után nevezem azt árnyék- vagy homály-nak; tovább vizsgálva veszem észre, hogy mozog s ezért már állatnak kell mondanom; még tovább vizsgálva a mint új meg új tulajdonokat fedezek fel róla, mondanom kell embernek; az után szomszédnak s kosarában lopott gyümölcsöket látva tolvajnak; másnap börtönbe zárataésért fogolynak s miután e ségyenében a toborzókkal kezét csap, katonának kell mondanom s végre sok vitéz tettei után tábornok nével is szükség lehet tisztelnem, kit előbb csak árnyék vagy homály-nak volt okom nevezni. — Sőt mivel a tárgyak sajátágainak magoknak sincsen határozott neve pl. egy követ nem mondhatunk határozottan keménynek, hanem különböző összehasonlításaink szerint más meg más tárgynevet kell adnunk. Pl. felebarátunkat, a mint iránytunkit különböző körülményeinkkel összehasonlítva itéljük meg: a szerint barátunk, testvérünk, utmutatónk, apánk, vezérünk, jótevőnk s ellenségünknek is nevezhetjük.

Igy midőn a kis gyermek előveszen néhány kővecset s nevezi egyiket asztalnak, a többi székeknek, nem lehet megczafolni elnevezésében, mert ő azokat ugy hasonlítja össze, hogy igaz legyen elnevezése.

S midőn a szegény ember térdét nevezi asztalának, a kemény földet ágyának, tarisnyáját párnának, a tövisbokrót házának s a csillagos eget takarójának; vagy kedvesének mondja: kincsem, violám, rubintom, rózsabimbóm, galambom, angyalom; és a történetíró Hunyadi Jánost a kereszténység oszlopának s védbástyájának nevezi, senki sem mondhatja, hogy elnevezései nem jól vannak téve, mert ki az, ki végére mehet azon szabadságnak, melylyel elnevezéseinkben élhetünk, miután beszédünk a hasonlóság elvére van építve s ki az, ki gátolni merné a lélek szabadságát összehasonlításaiiban?

(Folytatása következik).

Programja

az 1875-évi augusztus 2-án Budapesten tartandó II-ik nemzetközi gabona- és magvásárnak.

A budapesti II-ik nemzetközi gabona- és magvásár az „uj vilg“ kerti helyiségeiben (a Tükör-féle töltesén) fog megtartatni, és f. 6. augusztus 2-kán reggeli 8 órákor megnyitvatni, s esti 5 órákor bezáratni.

A tőzsdei titkári hivatal ezen na-

Mert hiszen ez utóbira vonatkozva a meteorologia egyes vidékek éghajlatát meghatározván, biztos utmutatást adhat arra nézve, hogy a vidékek éghajlati minőségének megfelelőleg melyik növény tenyészhet legbiztosabban s kecsesget legelőbb jövedelemmel és ezzel melyik állattaj felleg bizonyos vidék éghajlatának és növényzetének legbiztosabban.

A meteorologia az, mely az évi halálkozás és születés számait, egy a különféle betegségek gyakoriságát különböző éghajlatokra vonatkozólag összevetvén, megállapítja gyakran eddig el nem érhető világossággal ezek és az éghajlat változása közötti állandó összefüggést; hogy például éljek, újabb időben azon tapasztalatra jutottak, hogy ha a középhőmérséklet + 7.2 C. fokra száll alá, a mellbetegség száma növekedik, ha pedig + 4°-ra vagy még alább süllyed, akkor eltekintve a járványoktól, a halandóság is igen gyorsan növekedik. Másfelől ha a középhőmérséklet + 12. 8 C. fokra emelkedik, akkor elkezdődnek a bélbetegségek és ha 15. 6 C. fokra emelkedik a halandóság is igen gyorsan növekszik és az egész éghajlat a forró földöv jellegét veszi fel annak hatásaival. Legkisebb a halandóság akkor, midőn a középhőmérséklet 4 és 15 C. fokok közt marad. Gyula-Fehérvár középhőmérséklete az itt közölt évekről + 8. 9 és 10. 9 C. fokok közt ingadozik. (Természettudományi társulat közl.) Ez és ehhez hasonló levezetések által pedig utasít minket, hogy egészségünk épen tartása czéljából minő módokhoz folyamodjunk, szóval életrendünket miképen szervezzük.

Sőt újabb tapasztalatok nyomán óvatosan ugyan, de különösen a tengeri zivatarkok előre is jeleztetnek a hajózás nagy hasznára. Franciaországban ugyan is 8 évi előkészület után Le Verrier tervezete szerint a következő rendszert fogadták el, mint a hajózásra nézve legelőnyösebbet. A párisi csillagda naponkint reggel 21 francia s 42 külföldi állomásról kap időjárási jelentéseket, este pedig 15 helyről. E

pon a gabonavásáron nyit irodát, a melylyben a szükséges felvilágosítások készséggel megadatni fognak, és a tőzsde szabványait tartalmazó füzetek is kaphatók lesznek.

Sürgönyök és levelek fel- és kiadására a gabonavásári helyiségben külön kir. távirad- és postahivatal ezen napra nézve felállítatik. A gabonavásár látogatói, a hozzájuk intézett sürgönyök és levelek mindgyorsabban leendő átadása végett, felkértenek, hozzájuk érkezendő leveleiket és sürgönyeiket a „a budapesti gabonavásár“ (Budapest Saatenmarkt) név alatt címeztessék.

Idegen látogatók tisztelettel felkértenek, hogy sziveskedjenek belépéskor neveiket vagy czégjeiket a gabonavásári hivatalos közegekkel, feljegyeztetés végett, közölni.

Bélepti jegyek július 31-én és augusztus 1-én délelőtt és délután a tőzsde titkári hivatalában 1 frtnyi díj mellett válthatók, de a gabonavásár napján is a pénztárnál kaphatók.

További 10 frtnyi díj lefizetése mellett asztallal és ülészekkel ellátot külön helyek is kaphatók. A kik azonban ily helyekre számot tartanak, sziveskedjenek legkésőbb f. 6. július 27-éig a tőzsde titkári hivatalában az iránt nyilatkozni.

A gabonavásár látogatói a magyar és osztrák vaspályák és cs. kir. szabad osztrák dunagőzhajózási társaság kedvezése következtében 33 1/3 %-nyi, az ide és visszautazásra szóló díjfelengedésben részesülnek, továbbá több németországi vaspálya is a gabonavásár látogatóinak utazási díjkedvezményeket biztosított, a melyek a hirlapok utján idejében köztudomásra hozatni fognak.

Ezen kedvezményekben azonban az illetők csak a tőzsde titkári hivatalában ingyen kapható igazolványok előmutatása mellett részesítettéven, felkértenek a gabonavásár t. látogatói, hogy ezen igazolványokat idejében rendeljék meg az említett titkári hivatalban.

A pesti áru- és értéktőzsde bizottmánya.

A „KELET“ magán-távirata.

Feladott Buda-Pesten július 22. 10. ó. — p. d. e.

Érkezett, július 22. 11. ó. 6 p. d. e.

Minisztereink a napokban hazajönnek s azonnal megkezdődnek a tanácskozások a trónbeszéd megállapítására. Megbízható hírek szerint Perczel Béla visszalép ha a képviselőház elnökévé választatik. A bagatelligyekre vonatkozó törvényjavaslat elkészült. A kataszteri munkálatok az egész országban kedvezően indultak meg.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, jul. 22. 1875.

— Szentgyörgyi Imre miniszteri biztos, ki az összes erdélyi bíróságok megvizsgá-

külföldi állomások, Törökország kivételével, Europa valamennyi országára szétoszlának; a hálózat legszélsebb pontjai: Pétervár, Moszkva, Odessa, Trieszt, Nápoly, Lissabon, Valentia (Irlandban). Haparanda (Finland határán).

A reggeli s az előtte való esti jelentéseket egybevetve, következtetnek a legközelebbi napon várható időjárásra: ha valószínű, hogy az idő tartós lesz, jelentik a kikötőknél, hogy nincs mitől tartani. Ha ellenben a kilátás kététes, akkor bevárják még az esti tudósításokat s ezeket az előbbi jelekkel egybevetve itélik meg, van-e ok az aggodalomra s erről még ugyanaz nap este tudósítják a kikötőket. (Természettudományi társulat közölné. 1869.) Az időjárásnak előre való jelzése rövid időközökre, tehát már is több esetben lehetséges, melyek bár most még tartozkodók és habozók, mind határozottabban fognak fölléphetni később a földművelés, hajózás és kereskedés megbecsülhetlen hasznára s hozzá tehetjük, hogy magának az időjáráslástannak is nem csekély előnyére, minthogy az által közlismérését várhat ki maga számára.

Nagyon természetes, hogy ily előre történő megjövendölések csak ott és ugy lehetségesek, ha az összes állomások között táviradai összeköttetés van, mert hiszen valamely helynek bizonyos napra szóló időjárását más messzebb és közelebb eső vidékek időjárása határozza meg; az elzárkózott állomás több évi észleléseiből is csak egy vonhat következtetést éghajlatára nézve, ha előbb az országnak, melynek közepette van, éghajlata ismeretes előtte; de ezzel működésének eredménye befejezve is van és ép oly kevésbé kerdezhetők tőle, hogy csak a következő órában is minő időjárás lesz, mint a csatától több mértföldnyi órállomásra rendelt katonát nem kerdezhetjük meg a következő pillanatokban állomásán történő események felől.

(Folyt. köv.)

ására lett kiküldve, jelenleg M.-Vásárhelytől időzik. A vizsgálatok még múlt pénteken megkezdettek.

— **Odry Lehel** ma csütörtökön a clasicus szépségű „Nabucodonozor”-ban lép föl harmadszor, melyre annyival is inkább felhívjuk a közönség figyelmét, mert — mint halljuk — ezen kívül még csak egy párszor lesz a kolozsvári színpadon szerencsénk t. vendégművészekhez.

— **Samyl** a cserkeszek imánja, látványos történeti színjáték csataképpel 5 felvonásban, írta Paul Maurice: ez volt a nagyban-gucziema tegnap (jul. 21-ki) előadásának. S mégis meglehetősen üresen maradt a színház, pedig a caifra név mellett még jutalomjáték is akart lenni: a színházmester, diszmester, gép- és díszítő-személyzet, ruhátárnok és szabó javára. Már most kíváncsian várjuk, hogy mi és mikor lesz a színlapkihordók és jegyszadók jutalomjátékuk. — Különben a tegnapi előadás nagyon jól folyt le: E. Kovács Gyula, Boér Emma, Mátrai, Szentgyörgyi, Földényi mind kielégítőleg játszották le szerepüket; a csataképpel is eléggé sikerültnek mondható.

— **Basch F. I.** tanár, mint a szerkesztőségünkhez intézett leveléből látjuk, jelenleg Budán levő szellemidező színházával Kolozsvárt tenyegeti s komoly szándéka egy időre körünkbe ütni fel sátrát. A tanár ur szerkesztőségünkől kérde, hogy mely helyiségekben, vagy színházban mutathatná be tudományát; mi legjobban szeretnők, ha sehol sem, de ha már ép kikerülhetetlen e „szellemi” élvezet, jól teszi a nyári színház igazgatósága, ha idején érintkezésbe teszi magát a tanár urral s nem engedi, hogy gyalog és lovas szellemek két külön helyen rontsák a színházi előadások sikerét.

— **Necrolog.** Özvegy Biró Purpriger Ferenczné, született Biró Károlina, maga, gyermekei: valamint több közeli és távoli rokonok nevében mélyen megsomorodott szívvel jelentik, hogy szeretett gyermeke, Biró József, gyógyszerész, egyetemi hallgató ifjú életének 21-ik évében jobb létre szenderült. Hült tetemei folyó hó 22-én d. u. 5 órakor fogtak a Károlina kórházából, a róm. kath. szertartás szerint a közös sírkertben elhelyeztetni, mely végítiszteltéle barátok s ismerősök szomorúan meghívataknak.

— **A kolozsvári gör. kath.** egyháznak nagy vesztesége van: Chifa Gergely esperesi-helyettes f. hó 19-én 49 éves korában rövid betegeskedés után elhunyt. A néhai munkás és híveitől szeretett előjárója volt egyházának, egyike a szerény s egészen bízhatóknak élő lelkeseknek. Temetése ma (jul. 22-én) lesz d. u. 5 órakor az esperesi lakból. Béke hamvaira.

— **Felekylé munkácsy Flóra** aszszony, tegnapelőtt a délutáni vonattal N.-Váradra érkezett. S tegnap kezdte meg vendégszerpét mint Stuart Mária Schiller hasonmest drámájában.

— **Bodajkon,** július 20-ikán. Ifjabb Szögyény László 1079 szavazattal Oláh Károly 703 szavazata ellenében orsz. képviselőnek választott Bodajkon.

— **A „Székely Hírlap”** írja: „A megkezdett aratásról mindenfelől kezdve hírekkel verszünk; kukoricáink pedig a Királyhágón innen általában dúsak, milyenre idősebb gazdáink is alig emlékeznek. Hála istennek, hogy a sok melege év után valahára egy kis bő termést értünk.

— **Meghívó.** A tokaj-hegylajai iparosok egyesülete 1875. évi augusztus hó 8-án, délelőtti 9 órára Tokajban az „arany sas” című vendéglő nagy termében rendez évi közgyűlést hirdet, melyre a t. cz. tagtársak, iparosok és iparkedvelők ezennel tisztelettel meghívataknak. A közgyűlés tárgyai: 1. Az 1874-iki évi augusztus hó 15-én tartott értekezlet által kiküldött szervező-bizottság évi jelentése. 2. Az alapszabályok VII-ik czíme 10. §-a értelmében a mádi választókörlettel megválasztott képviselőjének felkérésére egy küldöttség megválasztása, a védelnök elfogadása végett. 3. Az alapszabályok értelmében újabb három évre az egyesület működő tisztviselőinek és pedig: egy elnök, két alelnökség, egy titkár, egy pénztárnok, három számvizsgáló és egy ügyész megválasztása. 4. Netalán teendő ipar- és kereskedelmi érdekei indítványok feletti határozás. Tokaj, 1875. évi július hó 8-án. Kántor Vilmos, elnök.

— **Hannibal ad portas.** Odessában az ázsiai kolera kitört. Az első napon huszonöt ember lett áldoztatva.

— **Igazmondás.** Mr. Centime éjféltájban haza felé kóborog, egy rendőr részegnek véltén őt, megállítja. — Hogy hívják? — Tisztelet uram, az én nevem oly csekély értékű, hogy nem is érdemes megmondani. — Miből élsz? — Szélből. — Hol lakol? — A holtaknál. A rendőr a helyett, hogy beérte volna a taciturnus rövidséggel, bekísérte a jámbort, s a legelső állomáson jegyzőkönyvbe iktatta az egész jelenetet. A fogoly egy ideig némán hallgatta, végre megszólalt s irigylendő phlegmával mondá: „ — A dolog úgy van, a mint mondtam. Ugy van az utolsó betűig.

Nevem Centime, a Szent-János templom orgonafüffőjének nyomója vagyok s ugyanannak temető-helyén egy kis házikóban lakom.

— **A vasárnap** délutáni záporos Budán az országuton és a Niedermeyer utcában nem csekély rombolást és félelmet okozott. Az országúti Tomasich-féle szegletház, a franciscánusok iskolájával szemben, egészen víz alatt állt, annyira, hogy a lakókat az ablakhoz támasztott létrákkal szabadították meg. Az udvaron az épület hátsó részében álló kőtal nem engedte a víz lefolyását, minek következtében az majdnem 5 lábnyi magasságra emelkedett. Az udvari szobákban a butorokat felforgatták és beiszapolta; a pincét szintén elárasztotta, kiöntve az ott felhalmozva levő tüzelő fát és háziaszközöket. Egy más tudósítás szerint: A hegyről leomló vízaradát ugyanis a Horváth kert átellenében levő Attila utcát egészen elborította, a Krisztinavárosban a templomtérben levő Nádor vendéglőbe a víz behatolt s annak minden szobáját egy lábnyi magasságra elborította, miáltal az ottani további tartózkodás lehetlenné vált. Az ugynevezett „Ujvilágban” épen templomszentelés napját ünnepelték, a tér tele volt mézeskalácsos és egyéb sátorral: az eső ezeket s két nagy ládát is elvitt. Az áruüzemekkel telt ládákat később megkapták s a rendőri őrházba lerakták (ő-Budától kezdve le, tul a császári fürdőn is az utak tele vannak sárral és lesodort kövekkel, melyek némely helyen 2—3 lábnyi is emelkednek, más helyen meg a rohanó vízár 4—5 lábnyi mély mosásokat hagyott hátra. Legjobban szenvedett a Niedermeyer-utca, mely meglehetősen meredeken fekszik a dombos vidékkel szemben, és mely a kálváriai és Józsefhegyvel szemközt egy kisebb völgytorkolatba szakad, mely ellen a körülölköző emelkedések magokat elzárják. Esős időben e vizek az elzárt völgyben egyesülnek s két folyásban jobbra és balra a Niedermeyer utcától vezetnek le; az utca felső része egy kis domb által el volt zárva s az ártól mentve. Egy baleset folytán a két vízfolyás az összehordott lom által elzáratott s ugyanakkor a felső domb is elmosódott, úgy hogy a víz teljes erővel az utcának rohant. Ekkor a víz a kövezetet felemelte, a házfalakat elmosta. Legjobban szenvedett a 108. számú Hofbauer-féle ház, melynek alapja, bár csak csekély részben is süllyedt, mi által a felső fal összeroppan. A házat lakatlaná tették s megtámasztották. Egy más ház kéme nyé leest s kerítése elsodortatott. Általában ez utcában minden ház többé-kevésbé szenvedett. Az utca maga oly állapotban van, hogy az ottani járás veszélylyel jár, mert 4—5 lábnyi mély gödörök is vannak.

— **A halandóság** a nagyvárosokban. „A Times” hetenkint összehasonlító kimutatást szokott közölni a nevezetesebb világvárosok halandóságáról. E kimutatásba legújabb felvette Budapestet is. Ebből alkalmunk nyílik azon felette fájdalmas tapasztalatot megérősítve látni, hogy a halálozás aránya az összes világvárosok közt Budapesten a legrosszabb. E szerint Budapesten átlag majdnem két akkora a halandóság, mint a legtöbb világvárosban. De szóljanak a számok. Ezer lakos után számítva az évi halandósági arány a lefolyt héten volt: Calcuttában 25, Bombayban 26, Madrasban 31, Párisban 25, Brüsszelben 23, Amsterdamban 27, Rotterdamban 31, Hágában 32, Christianában 13, Hamburgban 24, Münchenben 30, Bécsben 26, Budapesten 53 (ötvenhárom), Rómában 23, Nápolyban 34, Turinban 24, Alexandriában 51, New-Yorkban 25, Philadelphában 21 eset.

— **Értesítés.** Az ipar, kereskedelem s bármely üzlet t. cz. egyéneit tisztelettel figyelemzetem, az általam kiadandó „Erdélyi képek és kis naptár” (18-dik évfolyam) s az erdélyi hívatals teljes tisztí czim és névtárral ellátott „Erdélyi képes nagyobb naptár”-am (7-dik évfolyam) hirdetésirovataira, melyekben bármilyen hirdetményeket a legutányosabb árban fogok közzétenni. E naptárak tíz ezer példányban forogván a nagy közönség kezén, a legalkalmasabb közegek a végett, hogy üzletét mindenki egész éven át a n. érd. közönség figyelmébe és párfogásába ajánlja. A hirdetményi díjak a legutányosabbra szabvák, ugyanis **mind a két naptárban: egész oldalnyi tért elfoglaló hirdetmény ára 8 frt. fél oldalnyi tért elfoglaló hirdetmény ára 4 frt.** A hirdetmények legfeljebb augusztus végeig bérmentve alólírt könyvkereskedésbe kérem beküldeni, mivel e naptárak már szeptember hónapban meg fognak jeleni. Tisztelettel Stein János, m. kir. egyetemi nyomdász s az Erdélyi képes kis és nagyobb naptárak kiadója.

KÖZGAZDASÁG

A tyuk-tenyésztés.*)

A tyukfaj megválasztását illetőleg a tyuk-tenyésztés célja határoz, — először is: a ha-

*) Mutatvány K. Beniczky Irmánán „A tollasok világa” című művéből. Kiadja a Franklin-társulat.

szon kedvéért, vagy csupán kedvtelésből akar-e valaki tyukot tenyészteni? . . . Vegyük elős.ör tekintetbe a haszon és jövedelem végett megállapítandó tyuktenyésztést.

E végre legfontosabb a kakasok megszerzése. A tenyész-kakas ne legyen öregebb egy évesnél; magas, de erős, vastag, szépsima sarkantyúval ellátott lábai, fényes, hibátlan tollazata széles melle, egyenes büszke tartása, vastag, rövid csőre, kicsi, koronaszerű taréja, hosszú széles szakáll, mely mint a taréj és szem környéke, élénk piros és hibátlan legyen. A ki nagy tyukokat akar nevelni, az választson tenyész-kakasnak a fenn leirt tulajdonokkal bíró fekete spauyol-, brabant-, elefant-, hound-, crève-, coeure-, la flèche-, vagy fekete kochinchina kakast. Ha pedig jobban kedveli a világos színű tyukokat, akkor válasszon brabant-putra-, vagy fehér kochinczik-, vagy ha bóbítást akar, fehér- vagy ezüst-brabant kakast. A ki pedig éppen csak közönséges tyukokat akar tartani; annak azt javasolom, vegyen tenyész-kakasnak fél-kochinchinát vagy brabant-putrát, de mindig ügyeljen a tenyész-kakas választásánál a fenn leirt tulajdonokra.

Egy kakas mellé válasszon azután 12—14 tyukot. A jó tenyész-tyuk szép, tömött tollazattal, inkább vastag, mint vékony fejfel, élénk piros korona- vagy dupla taréjjal s ne fölőtte hosszú, de inkább széles, vastag farkkal birjon; a színe egészen a tetszéstől függ. Legcélszerűbb azonban, ha a fennevezett tyukfajok valamelyikétől származó tyúkokat szerzünk és kikeltetjük, s aztán a csibéket felnevelve, kiválaszthatjuk a legerősebb és legszebb példányokat tenyész-kakasoknak és tyukoknak.

Ha valaki meg éppen csak hozzáfog a tyuktenyésztéshez, sokkal célszerűbben cselekszik, ha a tenyész-tyukokat ősszel szerzi be, mert ha csészserűn eteti és ápolja, a fiatal tyukok már januárban kezdenek tojni, s ha meleg oljuk van, február végével már kis csibéi lesznek. A tenyésztésre pedig mindig csak a márciusi és áprilisi csibéket kell meghagyni, mert ezek lesznek a legtekélyesebben kifejlettek, a legszebbek és legnagyobbak, s a jércék már szeptemberben tojnak.

A korai csibék közül már augusztusban kiválaszthatjuk a tenyésztésre való kakasokat és jércéket, s ha lehetőségek, a fiatal kakasokat most már külön kellene tartani, a hizlalásra szánt jércéket pedig, kivált a korai keltésből valók, szintén ki kell választani s a kakasoktól elkülöníteni. A márciusi jércék szeptemberben és októberben tojnak s ezen tojásokat igen könnyen lehet eltartani egész tavaszig (tudniillik az olyan tyukoktól valókat, melyek a kakasoktól elkülönítettek, mert csakis természetesen vagy meddő tojást lehet hosszú ideig jó állapotban eltartani, a termékenyített magában hordozza a romlás csiráját).

Ha a tyukok zárt helyen tartatnak s nem kereshetik saját izlésök és kedvök szerint táplálékukat, akkor az eledelt gyakran kell változtatni, főleg télen.

Árpa, tiszta buza, és télen néha — például minden héten kétszer — kukuricza, a legcélszerűbb táplálék; zab nem annyira, mert a begyüket surja. Néha egy pár marokkal kendermagot, kölest, rostaaltal kell nekik dobni. A száraz eledel mellett adjunk a tyukoknak főtt burgonyát, mely korpával összevegyített, de a korpát előbb le kell forrázni; ha e közzé egy pár marokkal kukuriczalisztet, zab- vagy árpa-darát keverünk, annál jobb; hanem a korpá közé főtt burgundiát, sárga répát is lehet keresni.

Hanem mindezek nem pótolhatják az állati- vagy hús-tápot, melyet a tyukok télen nélkülöznek, s ez is egyik oka annak, hogy télen nem tojnak. Ezért ezt mesterségesen kell pótolnunk különféle hushulladékkal, főtt paczallal, tüdővel; a hol mézsávos van, ott igen olcsón lehet különféle hushulladékok kapni. A marha-vért azonban nem kell a baromfiak nyersen adni, hanem megfőzni és a forrált korpával összekeverni. A korpá azonban ne legyen annyira vizes és hig, hogy a tyukok csőrére ragadjan, — csak annyira, hogy összeálljon s könnyen ehessék. Néha ezen nedves eledel közé egy pár csipet gyalogfenyő-magot (megtörve) kell keverni, néha kevés sót, zsályát, levendulát, majorannát; ezeket nyáron zöldjében, télen pedig szárítva kell az eledel közé keverni.

Tavasszal és nyáron fölőtte egészséges a tyukoknak főtt, savanyu káposzta; ha ezt rendszeren kapják a csibék és tyukok, és mindig elegendő friss ivó vizük van, akkor mentek lesznek a pítől, melynek különben évenként annyian esnek áldozatul. A tyukoknak való káposztát azon levelekből lehet bevágni, melyeket a káposzta-fejekről letisztítanak, s jól megszóva, borssal és kőmenny-maggal hordóba kell taposni. A tyukok nagyon kedvelik a savanyu káposztát; legcélszerűbb azt megfőzni s vízzel korpát forrázni, és a káposztát a közzé keverni.

Tavaszkor, midőn már a föld nem fagyos, féreggyödrt kell a baromfi számára készíteni. E végre tetszés szerinti nagyságu — a tyukok számához mérve — vagy 3 láb mély gyödrt ásunk s fenekét téglával kirakjuk, vagy annak

hiányában deszkával is. Aztán egy 4 ujnyi réteg szecskát tesznek bele, arra egy vékony réteg szalma-nélküli lótrágyát teritenek, aztán egy réteg könnyű kerti földet, s erre marha vért, melyre aztán megint földet, trágyát és száraz faleveleket vagy szecskát tesznek. A gyödör ne legyen egészen tele s felül deszkával takarassék be, hogy az eső ne essék bele. A vér nem sokára rothadásnak indul s számtalan fehér kukac közpödik benne. Meleg időben rendszeren tíz nap már kész a kukac-eledel. Ezen keverékből mindennap egypár lapáttal kell a tyukoknak vetni, — de tulságos sokat ne, mert ha nagyon sok állati (húsféle) eledelt kapnak, a tojás könnyebben és hamarabb elromlik. Midőn a gyödrt megkezdik, akkor a másikat meg kell tölteni a fentebbre leirt módon, hogy mindig elegendő kukac legyen készletben.

Télen a főtt és forrázott eledelt langyosan kell a tyukoknak adni; nedves, lucskos időben jó és hasznos — mint már említők — szárított zsályát, majorannát, fodorméntát, levendulát, s a hol lehet ősszel és télen vadberkenyefa-bogyót a tyukoknak adni, — ez ki próbált ővszer a tyukvész ellen. A friss berkenyebogyót úgy kell felfüggeszteni, hogy a tyukok csipkedhessenek belőle; a szárítottat meleg vízbe kell áztatni s úgy a tyukoknak adni. Nedves időben, kivált télen inkább száraz eledelt kell a tyukoknak adni, sem mint forrálat.

A vizet télen mindig langyosan kell az ivó-edényekbe adni, s ügyelni kell rá, hogy a tyukok ne szomjazzanak a víz megfagyása miatt. Az ivó edényt nagyon tisztán kell tartani, mert romlott víz az oly gyakran előforduló baromfi-vész okainak egyike, a szellőzetlen rodam, rozslak pedig a második, s a csészserűtlen élelmezés a harmadik oka.

Midőn a tyukok tojni kezdenek, minden fészekbe egy gypsz- vagy fehérre festett fa-tojást kell tenni, s arra kell ügyelni, hogy a tyuk az első tojását el ne tojja valahol, hanem a rendes fészekbe menjen, — mert ha az első tojást más helyre tojta, akkor mindig rendetlenül fog tojni s elveszti, széthordja tojásait. Este a tojásokat ki kell szedni fészekből, mert ha a tyukok midőn tojnak, sokszor ülnek rajtok, könnyen elromlik a tojás. Mikor a tojásokat behozzuk az olból, mindjárt különválasztjuk a kelteni valózt az elhasználni vagy eladni valóktól. E végre pedig igen czüszerű, ha mérleg van kéznél. A tenyésztésre való tojásoknak csakis a legnagyobbakat és legnehezebbeket válasszunk ki. Eddig a dorking tyukoktól nyerték a legnehezebb tojásokat — 4 1/2 ílt; — azon tojás, mely könnyebb 3 1/2 ílt, nem alkalmas a keltésre, mert alkatrészeinek vegyülete és mennyisége nem tökéletes, — sigen természetes, hogy tökéletlen tojásból nem lehet tökéletes, életképes csibe.

Ha a tyukoknak jó, meleg oljuk van s télen nyáron rendes és czüszerű eledelt kapnak, akkor egy jó, egészséges tyuk 100, sőt 120 tojást tojik egy éven át, ha nem hagyjuk keltetni és a csibéket vezetni.

A tyuk-udvarban legyen apró kavics, meszes vakolat, mert ha a tyukok ezeket nélkülözik, hejtalan tojásokat — és sokkal kevesebbet tojnak.

Folyt. köv.

— **A gy-fehérvári piac** árai jul. 17-ről 1875. (alsó-ausztriai mérő). Tiszta-buza 3 frt. 28 kr. Rozs 2 forint, 15 kr. Elegy-buza 2 frt 65 kr, Zab 1 forint 40 kr, Széna 1 frt, 80 kr. Alomszalma 1 frt 5 kr. Zsup-szalma 1 frt 25 kr, Egy öl fa 9 frt — kr. Marbahu 20 kr. Konyhaliszt 13 kr. Borsó 32 kr. Lencse 32 kr. Paszuly 20 kr. Köles 24 kr, Burgonya 3 frt — kr, Dizonózsir 64 kr, Hagyma 9 kr, Fokhagyma 11 kr.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről

Július 21-én 5% Metaliques 7085 frt Kamat —. 5% Nemzeti kölcsön 7430 — frt. 1865-iki államkölcsön 112.50 Bankrészevény 938. — Hitelezésvények 216. — London 111.70. frt. Ezüst 101.45 Cs. kir. arany 525 1/2. — Napoleon'or 889 — 100 mark német-tékü 54.80.

Urbéri kötvények: Magyarországi 82 — Temesvári 80.25 Erdélyi 80 — Horvátországi 83.50

Felelős szerkesztő: Békésy Károly.

A közönség köréből.*)

Válasz.

vizaknai hely. hívt. lelkes Sylvester Domokos urnak.

Szánó mosolylyal olvasám f. hó 20-án azon hírlapi választát, a melyet hivatalos jelentésemre adott.

Tiszteletességem engemet az áttérési törvények ismerete s kötelező erejéhez utal s hogy annál neveltebbesb tegye magát előttem — még tanítani is akar.

*) E közérdekű felszólalásoknak szánt rovat alatt közleményekről csupán a sajtóhatóság irányában való felelősséget

No de még ezt is meg kell bocsátanom egy önámítottnak, ki szeretőné a „Kelet” olvasóival elhitetni, hogy ő mindentudó; mert a szésszebesi eseményeket tisztábban látja Vizaknáról mint a szésszebesiek az ajtóból.

Lesz szerencsém egyébiránt a kérdéses ügyben való eljárásom törvényességét megdöntöten bizonyítványokkal igazolni s tiszteletes-ségednek tulbuzgalmát lehűteni.

Sz.-Sebes, jul. 20.

Holló Kázmér.

Nyilttér.

Miután valahányszor utazásomból hazaérkeztem, itt azt a hírt találtam elterjedve, hogy ez vagy amar városban telepedtem le, vagy hogy a nevelő — intézetünket beszüntettük stb. — ezennel tudatom, hogy f. é. augusztus végén nőmmel együtt ismét hazaérkezünk, s intézetünkben az oktatás, mint minden évben, f. é. szeptember 1-én kezdetét veendő. Kolozsvárt, jul. 19-én 1875.

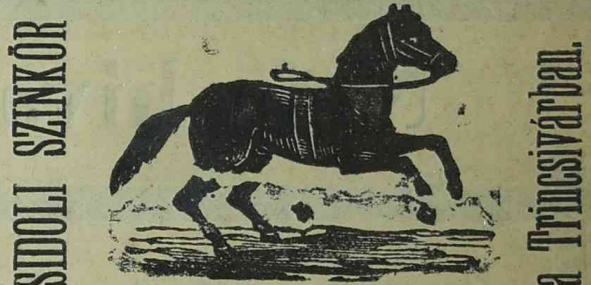
Gegenbauer J. C.

PERL fogorvos

jelenleg **Előpatakon** rendel fog- és szájbajokban és készít **műfogakat** és **légnymatu sorfogakat**; **idegenek egy fogat egy óra alatt kapnak, egész fogsort egy nap alatt.**

Lakása van a svájci házban (1. sz. szálloda) a 19-ik és 20-ik számú szobákban.

Tudósítás. a legújabb! ala Renz itt még soha nem látott „Hamupipőke!,”

Pénteken július 23-án rendkívüli nagy díszelőadás

a magasb műlovaság, lödimitás, kötéltánc, erőműtan, ballet és némajátékból.

Kezdeté este 8 órakor.

Záróadékal:

„Hamupipőke.”

Nagyszerű és rendkívüli várás-némaképlet, Prerout által a lovadá számára átdolgozva előadva a hasonmest várszindul után begyakorolt 70 gyermek, kik 8—10 évesek. Különösen kiemelendő azon körülmény, hogy a színpad 5 perc alatt egy igen díszes teremre változtatatik át. Erre következik Európa, Ázsia stb. főbb embereinek megjelenése.

A megjelenő magas személyek nevei:

1) Az ünnepély hercege udvarmesterével. 2) Az indus király. 3) A hamupipőke és mostoha fiai. 4) Schlick tábornagy. 5) I. Napoleon. 6) Az ország két nemese. 7) Garibaldi tábornok. 8) Vilmos német császár. 9) Az ország két nemese. 10) Mac-Mahon a francia köztársaság elnöke. 11) Victor Emánuel olasz király. 12) Az ország két nemese. 13) Radetzky tábornagy. 14) A török szultán egy szerencsen kíséretében. 15) Az ország két nemese. 16) Bismarck herceg. 17) A görök király. 18) Aa ország két nemese. 19) Wrangel tábornok. 20) Az orosz császár egy kozák kíséretében. 21) Az ország két nemese. 22) Jon Bul, az angol nemzet képviselője. 23) Julius Caesar római császár. 24) Az öreg Frigyes, Poroszország király. 25) Az ország két nemese. 26) Az . . . császár és . . . 27) Hamupipőke incognito jelenik meg 4 szolgával; — szolga, inas, portás, mind roccó-ruhában, a legdíszesebben kiállítva. Minden nemzetbeli beérkező saját nemzeti himnuszával jelenik meg. Ezek előtt a Hamupipőke — mostoha testvérehez megy, honnan együtt a bálba mennek. Végül megtalálják a Hamupipőket, mire következik a herceggel egybekelése és diszmenet az ehez különösen készült kis ünnepi kocsiában. Kolozsvár és környéke n. é. közönségével bátorodom tudatni, miszerint sem fáradságot, aem költséget nem kíméltem, hogy ezen nagyszerű némaképletet a lehető legfényesebben állítsam ki. Az összes jelmezruhák a mailandi Teatro di Scala színházból valók, a díszfogatok pedig Fuchs A. bécsi szab. kocsiágyarában készítették. — A berendezési költség legalább is 8000 frtot képrisel. Ezen költséges némaképlet megtekintése végett számos látogatásért esd

Sidoli Tivadar.

Jegyeket előre válthatni délelőtti 10 órától d. u. 6 óráig a „Törökfő” vendéglőben, 1-ső számú szobában, azután a pénztárnál.

Arlejtési hirdetés.

A Kolozs megye közp. helyiségeinek fűtésére szükséges 40 hosszú öl tűzifa arlejtése f. hó 19-én meghívulván, az arlejtés újabb megtartására

f. július-hó 26-ka tűzetik ki,

mikor is az arlejtés d. e. 10 órakor a megyeházánál fog megtartatni.

Kikiáltási ár 18 frt.

Kolozsvárt, 1875. július 19-én.

GYARMATHY MIKLÓS,
alispán.

t. f. u.

Pályázat.

A belső-szolnokmegyei tankertületben, a következő községekben felállítandó állami elemi magyar tannyelvű népiskoláknál rendszeresített tanítói, tanítónői és segéd-tanítói állomásokra és pedig:

- 1.) Retegén két rendes tanítói állomásra, évi fizetés egyenként 400 frt. és szállás; egy tanítónői állomásra, évi fizetés 350 frt. és szállás; egy segéd-tanítói állomásra, évi fizetés 300 frt. és szállás.
- 2.) Bályos-Váralján két rendes tanítói állomásra, évi fizetés egyenként 400 frt. és szállás; egy segéd-tanítói állomásra, évi fizetés 300 frt. és szállás.
- 3.) Magyar-Nemgyén egy rendes tanítói állomásra, évi fizetés 400 frt. és szállás; egy segéd-tanítói állomásra, évi fizetés 300 frt. és szállás.
- 4.) Málomban egy rendes tanítói állomásra, évi fizetés 400 frt. és szállás; egy segéd-tanítói állomásra, évi fizetés 300 frt. és szállás.
- 5.) Somkerekén egy rendes tanítói állomásra, évi fizetés 400 frt. és szállás; egy segéd-tanítói állomásra, évi fizetés 300 frt. és szállás.
- 6.) Felőrén egy rendes tanítói állomásra, évi fizetés 400 frt. és szállás; egy segéd-tanítói állomásra, évi fizetés 300 frt. és szállás.
- 7.) Kuduba egy rendes tanítói állomásra, évi fizetés 400 frt. és szállás.
- 8.) Szász-Brétén egy rendes tanítói állomásra, évi fizetés 400 frt. és szállás, ezennel pályázat hirdettetik.

A pályázni óhajtok kellőleg felszerelt pályázati folyamodványokat, a val és közoktatási m. kir. nagyméltóságú miniszteriumhoz czimezve **1875. évi augusztus-hó 20-iki napjáig** alóltirt tanfelügyelőséghez anynyival is inkább beküldjék, mivel e határidőn túl érkezett folyamodványok nem fognak figyelembe vétetni.

Déesen, 1875. július 16-án.

BOÉR KÁROLY,

Belső-Szolnokmegye, Naszód- és Beszterce vidékek tanfelügyelője.

Nem hivatalos.

(312)

(3-3)

Eladó könyvnyomda

Maros-Vásárhelyen egy ujonan berendezett, egy kézi és egy gyorsajtóval ellátott **könyvnyomda eladó.**

A föltételeket Maros-Vásárhelyen lakó ügyvéd tekintetes Dájbukát János urnál megtudhatni.

IRODALMI UJDONSÁGOK!**Legujabban megjelentek:**

és **Stein János** könyvkereskedésében
Kolozsvárt kaphatók:

A tengeri nyulak tenyésztése,

Oettel Robertnek Redares M. 5-dik kiadást ért műve nyomán, újabb források és tapasztalatok figyelembe vétele mellett irt munkája után közli

Grubiczy Gézya.

Előszóval ellátta **Korizmic László.**

Ára 50 kr.

Magyar földadó - KATASTER

az 1875-dik év márczius 30-ki VII-dik alaptörvény, s az ezzel kapcsolatban álló kormányrendeletek, szakművelési utasítások, elméleti s gyakorlati magyarázatával, számos rovatos táblázat, minta dolgozat s iromány-példákkal ellátva:

Földadó-katasteri országos kerületi, megyei bizottságok, becslobiztosok, községelöljárók s földbirto-
kosok használatára.

Irtá Mészáros Károly.

Ára 2 frt.

BUDAPESTI SZEMLE

a magy. t. akademia megbizásából szerkeszti
GYULAI PÁL.

16. szám. 1875 július — augusztus.

Ára 2 frt.

EMIL vagy a nevelésről.

Irtá Rousseau J. J.

Francziából fordította és magyarázó jegyzetekkel ellátta **Führer Ignác.**

Ára 2 frt 40 kr.

Vasút kisajátítási kézikönyv.

Irtá Csuka Sándor. Ára 1 frt.

Utazás a tenger alatt.

Verne Gyula után francziából.

Ára 2 frt.

Karácsoni ének prozában.

Levén voltakép egy karácsoni kísérletes beszély.

Irtá Dickens Károly.

Angolból fordította Belényesi Gábor.

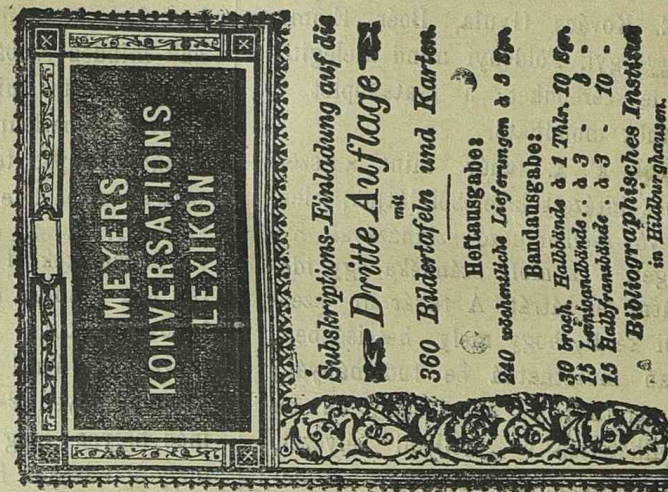
Ára 30 kr.

Előkelő világ.

Orosz beszély.

Gróf Sollohutól. Ára 30 kr.

Kapható
Stein János

könyvkereskedésében
Kolozsvárt.

Britannia-ezüst (7-25)

az egyetlen fém,

a mely mindig fehérnek marad mint az ezüst,
s Angliában majd minden finomabb háztartásban található, mert oly is, mint az ezüst, ére pedig szinte csak
hárszár-részt teszi a valódi ezüstnek, a britannia-ezüstet pedig a következő ártábla alapján

BRESSLER M. angol fémárú-tárában

Bécs, Stadt, Schottengasse 9 sz.

Kávéskanál, 1 darab 10, 15, 20, 25, 30, 40, 45 kr. — 1/2 tuczet 60, 80 kr. 1 ft., 1 ft 20, 1 ft 50, 2 ft. 2 ft 50, 3 ft.	Evőkanál, 1 darab 30, 35, 40, 45, 50, 60 kr. — 1/2 tuczet frt. 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5. Kés, villa, egy pár csak 80 kr. (ezüstyellel). — 1/2 tuczet csak 4 ft.	Tessztör, 1 darab 30, 40, 50, 60, kr. 1 ft. nyíllel vagy anélkül.	Pállok, 1/2 tuczet csak 2 frt 50.	Teljespár, 1/2 tuczet 2 frt.	Asztalkendő csipet, 1/2 tuczet 2 frt 50.	1 borstartó, 60, 80 kr. 1 ft., 1 ft 20.	1 ezüskörpör, 80, 90 kr. 1 ft., 1 kőzi gyertyatartó, 60, 80 kr. 1 ft., 1 ft 50.	Gyertyatartók, finomak, nagrok, párja frt. 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 6.	Csemegéztör, 1/2 tuczet 3 frt 50.	Gyermekkanál, 1/2 tuczet frt. 1.50, 2, 2.50.	Téskanál, 1 darab 60, 80 kr. 1 ft., 1.20, 1.50.	Levesmerő, 1 darab frt. 1.20, 1.50, 1.80, 2, 2.50, 3.	Feszületek, valódi aranyozva s ezüstyellel kirakva, 1 darab 12, 15, 18, 20 frt. talpall.	Tálca, 1 darab 50, 60 kr., 100, 1 frt 20, 1 frt 50. (1 ft 2 ft 100, 2 ft 50, 18 ft 3 ft 50).	(Kerek) tojásdad vagy szegletes.	Tenedény, 2 személyre 15 ft. 4 személyre 18 ft. 6 személyre 21 ft. 8 személyre 26 frt.
--	--	--	-----------------------------------	------------------------------	--	---	--	---	-----------------------------------	--	---	---	---	---	----------------------------------	---

Minden kigondolható cikk bámulatos olcsó.

BRESSLER M.

angol fémárú-tárának, Bécs, Stadt, Schottengasse 9 sz.

Videki megrendelések forduló postával utánvét mellett eszközölhetnek.
Ha valaki óhajja, darabonként is szolgálnk, hogy az áru jessége fölött eleve meggyőződhessék.
100 frtot éro vásárlásnál 10% engedés.

STEIN JÁNOS

m. k. egyetemi könyvnyomdász Kolozsvárt,

ajánlja a kolozsvári ev. ref. főtanodának, általa már évtizedeken át kezelt

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDÁJÁT,

a melynek helyiségei a legutóbbi időben tetemesen megbővitve és a munka eszközei a kor igényeinek megfelelőleg, tökéletesítve és szaporítva vannak.

A használandó betűk a jelenleg divó legmodernebb minták szerint öntvők, a **könyomdát** kitünő metsző kezeli. A **nyomdai munkák** kiállításához szükségeselt anyagok a legjobb és legolcsóbb forrásokból erednek.

PAPIR GYÁRI ÁRBAN SZÁMITTATIK.

Munkát minden időben, még éjjel is elvállal és a leggyorsabban s a legjutányosabban eszközöl.

A gépek elegendősége, valamint a munkaerők teljes száma teszi lehetővé, hogy minden

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI MUNKÁT

határozott időre, tisztán, ízléssel s oly olcsó árban képes előállítani, hogy e nembn bármely hazai nyomdával versenyezhet.

Mindennemű és nyelvű **könyvek**, bármiféle **rovatos ívek**, **körlevelek**, **árjegyzékek**, **számlák**, **nász**, **gyász** és **vigalmi jelentések**, **névjegyek**, **meghívó-jegyek**, **tánczrendek**, **gyógyszertári-jelzetek**, **bor**, **rozsolis** és más **vignettek**, **újévi** és más **alkalmi üdvözlések**, **baromutlevelek**, **vásárczédulák**, **hirdetmények**, bármilyen nagyságu **falragaszok**, szóval minden e szakba vágó munkák **ízletes kiállítását** elvállalja.

Különösen a **kir. törvényszékek**, **megyei s városi hatóságok** és a **községi előljáróságok** figyelmét bátor arra felhívni, hogy a **hivatali szükség-**
letekre megkívántató nyomtatványok gyors kiállítására s legolcsóbb árszámítására különös szlyt fektet.

Előleges költségvetéssel is készséggel szolgál, a gyakrabban előforduló s törvényszerű mintázatok birtokában lévén.

Az új „**polgári törvénykezési rendtartás**”-ban és a **Kolozs megye gyalui egyesbirája** által a **községi előljáróságok részére kiadott „utasítás”**-ban előforduló **magyar** akár **román** szövegű nyomtatványokból — melyekből készletet tart — külön kis mennyiségben **koncz számra** is, jutányos árban szolgál. Az „**utasítás**”-ban előforduló mintáknál világosan kiteendő: **magyar** vagy **román** szövegű nyomtatvány szükséges-e?